

Regeringens proposition

2005/06:96

Elektroniskt kungörande i Post- och Inrikes
Tidningar

Prop.
2005/06:96

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 2 mars 2006

Bosse Ringholm

Leni Björklund
(Justitiedepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen, som bygger på förutsättningen att Post- och Inrikes Tidningar i fortsättningen skall offentliggöras på Bolagsverkets webbplats, föreslås att det skall införas en lag om att den som annonserar i Post- och Inrikes Tidningar skall betala en avgift för detta.

Dessutom föreslås att regeringen får godkänna avtal mellan Svenska Akademien och Bolagsverket om upplåtelse av rätten att ge ut Post- och Inrikes Tidningar.

Den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2007.

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	3
2	Förslag till lag om avgift för annonsering i Post- och Inrikes Tidningar	4
3	Ärendet och dess beredning.....	5
4	Elektroniskt kungörande i Post- och Inrikes Tidningar.....	5
4.1	Bakgrund.....	5
4.2	Överväganden och förslag	7
4.2.1	Post- och Inrikes Tidningar bör offentliggöras på Bolagsverkets webbplats.....	7
4.2.2	En lag om avgift för annonsering i Post- och Inrikes Tidningar.....	9
4.2.3	Lagens innehåll	11
4.2.4	Vissa särskilda frågor om kungörande i Post- och Inrikes Tidningar	12
5	Avtal mellan Svenska Akademien och Bolagsverket.....	16
6	Ikraftträdande	17
7	Kostnader och andra konsekvenser	17
8	Författningskommentar	18
Bilaga 1	Sammanfattning av promemorian Kungörande i PoIT Redovisning av uppdrag om elektroniskt kungörande (Ds 2005:2)	20
Bilaga 2	Lagförslaget i promemorian	21
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna	22
Bilaga 4	Lagrådsremissens lagförslag	23
Bilaga 5	Lagrådets yttrande	24
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 2 mars 2006	27
	Rättsdatablad.....	28

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2005/06:96

Regeringen föreslår att riksdagen

1. antar regeringens förslag till lag om avgift för annonsering i Post- och Inrikes Tidningar,
2. bemyndigar regeringen att godkänna avtal mellan Svenska Akademien och Bolagsverket om upplåtelse av rätten att ge ut Post- och Inrikes Tidningar (avsnitt 5).

2 Förslag till lag om avgift för annonsering i Post- och Inrikes Tidningar

Prop. 2005/06:96

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Den som enligt lag eller förordning kungör ett visst förhållande i Post- och Inrikes Tidningar skall betala en annonsavgift till den som verkställer kungörandet. Om det av en särskild föreskrift framgår att någon annan skall stå för kostnaden för kungörande, skall den personen i stället betala avgiften. Regeringen får meddela föreskrifter om avgiftens storlek.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.

År 2003 upprättades departementspromemorian Elektroniskt kungörande (Ds 2003:42). I promemorian föreslogs att kungörelser som sker i Post- och Inrikes Tidningar skall ske i en elektronisk tidning som Patent- och registreringsverket skall ansvara för.

Förslagen i promemorian kom inte att genomföras. År 2004 fick därför en utredare i uppdrag att utreda en något annorlunda lösning än den som hade föreslagits i promemorian (dnr Ju2004/5851/P).

Utredaren redovisade sitt uppdrag i promemorian Kungörande i PoIT Redovisning av uppdrag om elektroniskt kungörande (Ds 2005:2). I promemorian föreslås att Post- och Inrikes Tidningar från och med den 1 januari 2007 skall offentliggöras på Bolagsverkets webbplats.

En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 1*. Promemorian, vars lagförslag finns i *bilaga 2*, har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. En sammanställning av remissvaren finns tillgänglig i lagstiftningsärendet (dnr Ju2005/531/L1).

Propositionen bygger på en överenskommelse mellan den socialdemokratiska regeringen och Vänsterpartiet.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 26 januari 2006 att inhämta Lagrådets yttrande över det lagförslag som finns i *bilaga 4*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 5*. Regeringen behandlar Lagrådets synpunkter i avsnitt 4.2.

4 Elektroniskt kungörande i Post- och Inrikes Tidningar

4.1 Bakgrund

Kungörande av beslut och andra åtgärder

I lag eller annan författning föreskrivs ofta att beslut eller andra åtgärder av myndigheter och andra skall kungöras. Syftet med kungörandet är att sprida information om ett visst förhållande till allmänheten eller till vissa personer. Vanligast är att kungörande skall ske i ortstidningar eller i Post- och Inrikes Tidningar eller i bådadera.

Kungörandet är ibland ett led i ett registreringsförfarande. Så är ofta fallet vid kungörelse enligt den associationsrättsliga lagstiftningen. Som exempel kan nämnas att aktiebolag är skyldiga att anmäla ett stort antal uppgifter för registrering i aktiebolagsregistret. När uppgifterna ges in till Bolagsverket, som för aktiebolagsregistret, blir de offentliga. I samband med registreringen sker en kungörelse i Post- och Inrikes Tidningar av vad som har registrerats (se 27 kap. 3 § aktiebolagslagen [2005:551]).

Post- och Inrikes Tidningar började ges ut 1645. År 1791 fick Svenska Akademien som ett kungligt privilegium att gälla "för ewärdeliga tider" rätten att förlägga och ge ut Post- och Inrikes Tidningar samt att tillgodogöra sig inkomster av kungörelser i tidningen. I enlighet med ett ännu gällande avtal upplät Svenska Akademien år 1938 utgivningsrätten till Aktiebolaget P.A. Norstedt & Söner, i vars ställe Edita Publishing AB har trätt. Utgivningen sker i dag genom Edita Publishing AB. Svenska Akademien är, enligt avtal med sistnämnda bolag och beslut av regeringen, berättigad till en viss del av annonsintäkterna. Svenska Akademien använder intäkterna för att finansiera utgivningen av Svenska Akademiens ordbok.

Post- och Inrikes Tidningar gavs år 1999 ut i en upplaga om 2 000 exemplar. Vissa av tidningens kungörelser är även tillgängliga för abonnenter via Internet.

EG:s publicitetsdirektiv

I EG:s första bolagsrättsliga direktiv (det s.k. publicitetsdirektivet)¹ finns bestämmelser om offentliggörande av vissa handlingar och uppgifter som rör bolag. Direktivet är såvitt avser svenska företagsformer tillämpligt på aktiebolag. Det föreskriver att vissa handlingar och uppgifter avseende bolag skall offentliggöras i en av medlemsstaten utsedd nationell tidning.

År 2003 beslutades om ändringar i publicitetsdirektivet.² Ändringarna innebär bl.a. att handlingar och uppgifter, som skall offentliggöras, skall kunna ges in till den som ansvarar för offentliggörandet i elektronisk form. Vidare innebär de att den nationella tidning där offentliggörandet skall ske, skall kunna vara en tidning i elektronisk form (se de nya artiklarna 3.2 och 3.4 i publicitetsdirektivet).

Tidigare förslag m.m.

Patent- och registreringsverket (Patent- och registreringsverket delades den 1 juli 2004 upp i två verk – Patent- och registreringsverket och Bolagsverket) har i olika sammanhang fört fram ståndpunkten att kostnaderna för kungörande i Post- och Inrikes Tidningar är mycket stora (se bl.a. framställan i ärendet dnr Ju1999/5868). Verket har föreslagit att kungörelser i stället skall ske elektroniskt i en tidning som verket ger ut samt att kungörelserna skall vara åtkomliga på verkets webbplats. Riksdagen har vid flera tillfällen gett uttryck för samma ståndpunkt (se bet. 2001/02:NU1 s. 80 och 81, rskr. 2001/02:109, bet. 2002/03:NU1 s. 92 och 93 samt rskr. 2002/03:74).

Med anledning av Patent- och registreringsverkets synpunkter och riksdagens tillkännagivanden utarbetades år 2003 departementspro-

¹ Rådets första direktiv 68/151/EEG av den 9 mars 1968 om samordning av de skyddsåtgärder som krävs i medlemsstaterna av de i artikel 58 andra stycket i fördraget avsedda bolagen i bolagsmännens och tredje mans intressen, i syfte att göra skyddsåtgärderna likvärdiga inom gemenskapen.

² Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/58/EG av den 15 juli 2003 om ändring av rådets direktiv 68/151/EEG när det gäller krav på offentlighet i vissa typer av bolag.

memorian Elektroniskt kungörande (Ds 2003:42). I promemorian föreslogs att samtliga de kungörelser som enligt bestämmelser i olika författningar i dag sker i Post- och Inrikes Tidningar skall flyttas över till en av Patent- och registreringsverket utgiven elektronisk tidning. Tidningen skall vara tillgänglig via Internet.

Förslagen i promemorian kom inte att genomföras, främst på grund av att frågan om ersättning till Svenska Akademien för förlorade intäkter för kungörelser i Post- och Inrikes Tidningar och den därmed sammanhängande frågan om finansieringen av Svenska Akademiens ordbok inte kunde lösas. När frågan i december 2003 ånyo blev föremål för riksdagsbehandling upprepade riksdagen inte sina tidigare uttalanden utan valde att hålla öppet för en lösning som bl.a. innebar att Svenska Akademien skall upplåta rätten att ge ut Post- och Inrikes Tidningar till Patent- och Registreringsverket mot en avgift som motsvarar vad Svenska Akademien för närvarande får för tidningen (se bet. 2003/04:NU1 s. 81–87 och rskr. 2003/04:122).

Mot denna bakgrund fick i juni 2004 en utredare i uppdrag att utreda en något annorlunda lösning än den som hade föreslagits i promemorian. I uppdragspromemorian angavs att det inom ramen för uppdraget kunde bli aktuellt att föra förhandlingar med Svenska Akademien, Norstedts Förlag och Bolagsverket.

Utredaren redovisade sitt uppdrag i promemorian Kungörande i PoIT Redovisning av uppdrag om elektroniskt kungörande (Ds 2005:2). Utredaren föreslog att Post- och Inrikes Tidningar från och med den 1 januari 2007 skall offentliggöras på Bolagsverkets webbplats. De kungörelser som tas in i Post- och Inrikes Tidningar skall enligt förslaget vara kostnadsfritt tillgängliga via Bolagsverkets webbplats. Vidare föreslog utredaren att annonsörernas skyldighet att betala annonsavgift till Bolagsverket skall anges i lag.

Till grund för förslaget ligger ett avtal mellan Svenska Akademien och Bolagsverket. Avtalet, som undertecknades den 28 juni 2005, innebär att Svenska Akademien till Bolagsverket under elva år upplåter rätten att ge ut Post- och Inrikes Tidningar mot en ersättning om 12 miljoner kr per år. Avtalet förutsätter regeringens godkännande för att det skall gälla.

4.2 Överväganden och förslag

4.2.1 Post- och Inrikes Tidningar bör offentliggöras på Bolagsverkets webbplats

Regeringens bedömning: Post- och Inrikes Tidningar bör offentliggöras på Bolagsverkets webbplats.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: *Edita Publishing AB* har motsatt sig att Bolagsverket skall offentliggöra Post- och Inrikes Tidningar och gjort gällande att det föreslagna systemet för kungörelse skulle strida mot EG-rättens bestämmelser och principer om etableringsfrihet respektive fri rörlighet för tjänster. *Patent- och registreringsverket* har ansett att Bolagsverket

bör sköta utgivningen av en elektronisk kungörelsepublikation helt oberoende av Svenska Akademien och i andra hand att promemorians förslag skall genomföras. *Länsstyrelsen i Västra Götalands län* har framhållit vikten av att grupper som saknar tillgång till Internet kan ta del av Post- och Inrikes Tidningar i pappersform. En liknande synpunkt har *Edita Publishing AB* fört fram. Övriga remissinstanserna har inte invänt mot promemorians bedömning.

Skälen för regeringens bedömning: Ett grundläggande krav på ett modernt system för kungörande av uppgifter är att kungörelserna ges god spridning och att de är lättåtkomliga. Det är också angeläget att systemet är kostnadseffektivt.

Enligt dagens ordning skall kungörelser enligt skilda författningar ske i Post- och Inrikes Tidningar. Post- och Inrikes Tidningar ges ut i pappersform och utgör en periodisk skrift i tryckfrihetsförordningens mening (se 1 kap. 7 §). Tidningen har ett förhållandevis begränsat antal prenumeranter. Delar av tidningen är även tillgängliga för abonnenter via Internet.

I promemorian har föreslagits att de kungörelser som i dag skall ske i Post- och Inrikes Tidningar även i fortsättningen skall ske i tidningen men att denna skall övergå till att vara en tidning i elektronisk form, som skall vara kostnadsfritt tillgänglig på Bolagsverkets webbplats.

En fördel med att offentliggöra Post- och Inrikes Tidningar på Internet är att kungörelserna därmed får en avsevärt bättre spridning. Andelen svenskar som regelbundet använder Internet uppgick år 2005 till 76 procent (se Nordic Council of Ministers m.fl., Nordic Information Society Statistics 2005, TemaNord 2005:562, s. 28). Ett offentliggörande på Internet leder också till att kungörelserna snabbare kan komma till allmänhetens kännedom. En fördel med att låta kungörelserna ske inom ramen för Post- och Inrikes Tidningar är att kungörelserna sker genom ett inarbetat kungörelseorgan och på ett sammanhållet sätt.

Flertalet kungörelser i Post- och Inrikes Tidningar innehåller information som Bolagsverket har behandlat. Genom att låta Bolagsverket ombesörja kungörandet av uppgifterna blir hanteringen mer rationell och ändamålsenlig. Som utvecklas i avsnitt 7 innebär den i promemorian förordade lösningen bl.a. därför en väsentlig kostnadsbesparing för Bolagsverket och andra annonsörer. Denna kostnadsbesparing kommer näringslivet men också staten till del.

Genom de ändringar som nyligen har genomförts i publicitetsdirektivet har det blivit möjligt att offentliggöra information om aktiebolag i en elektronisk tidning i stället för i en pappersbunden tidning. EG:s bolagsrätt lägger alltså inte längre hinder i vägen för denna reform. Några lagregler som hindrar att Post- och Inrikes Tidningar offentliggörs elektroniskt finns inte heller.

Edita Publishing AB har gjort gällande att den föreslagna ordningen skulle strida mot EG-rättens bestämmelser och principer om etableringsfrihet respektive fri rörlighet för tjänster, eftersom den innebär att staten i praktiken förhindrar företag i Sverige och EU från att erhålla utgivningsrätten till Post- och Inrikes Tidningar i elektronisk form och därmed nekar dem tillträde till marknaden i fråga. Vi delar inte uppfattningen att promemorians förslag strider mot EG-rätten. Förslaget bygger på att Svenska Akademien, som innehavare av utgivningsrätten till Post- och Inrikes Tidningar, genom avtal upplåter denna rätt till Bolagsverket. Stat-

en förhindrar inte Svenska Akademien från att upplåta utgivningsrätten till någon annan. Den ordning som föreslås i promemorian skiljer sig inte heller från vad som gäller i andra medlemsstater där det ankommer på en statlig myndighet att handha den nationella officiella tidning som enligt publicitetsdirektivet förutsätts finnas i varje medlemsstat och i vilken uppgifter av olika slag skall kungöras (se den nya artikel 3.4 i publicitetsdirektivet).

Lagrådet har ifrågasatt om inte en lämpligare ordning ändå vore att även fortsättningsvis ge ut Post- och Inrikes Tidningar som en periodisk skrift, dock i mer begränsad upplaga, men låta kungörelseannonserna bli fritt tillgängliga från Bolagsverkets webbplats. Som skäl för detta har Lagrådet pekat på särskilt det förhållandet att Svenska Akademiens utgivningsbevis för Post- och Inrikes Tidningar kan komma att återkallas – och därmed också det immaterialrättsliga skyddet för tidningen – om den offentliggörs enbart i elektronisk form. Vi behandlar denna fråga i avsnitt 4.2.4. Som framgår där bedömer vi risken för att Svenska Akademien skall förlora sitt utgivningsbevis som liten. Vidare konstaterar vi att det förhållandet att utgivningsbeviset för en tidning återkallas inte innebär att det immaterialrättsliga skyddet för tidningens titel upphör. Att, som Lagrådet har varit inne på, offentliggöra kungörelserna inte enbart på webben utan också i en periodisk skrift skulle ha beaktansvärda nackdelar. Framför allt skulle de kostnadsbesparingar för enskilda och myndigheter som riksdagen har efterlyst och som uppkommer om förslaget genomförs (se avsnitt 7) bli avsevärt mindre.

Mot denna bakgrund anser vi att promemorians förslag om att offentliggöra Post- och Inrikes Tidningar på Bolagsverkets webbplats bör genomföras. Såsom vi återkommer till i avsnitt 4.2.4 avser vi att ta in bestämmelser om detta i förordning.

4.2.2 En lag om avgift för annonsering i Post- och Inrikes Tidningar

Regeringens förslag: Det skall i lag läggas fast att den som annonserar i Post- och Inrikes Tidningar är skyldig att betala en avgift för detta. Regeringen får meddela föreskrifter om avgiftens storlek.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Patent- och registreringsverket* och *Edita Publishing AB* har ifrågasatt om det kan falla inom regeringens kompetensområde att fastställa avgiftens storlek, i fall denna – såsom förutsätts i promemorian – skall fastställas med beaktande av Bolagsverkets kostnad gentemot Svenska Akademien för rätten att ge ut Post- och Inrikes Tidningar.

Skälen för regeringens förslag: En ordning som innebär att Post- och Inrikes Tidningar offentliggörs på Bolagsverkets webbplats kräver inte några ändringar i det dryga 70-talet författningar som i dag föreskriver skyldighet att utfärda kungörelser i tidningen. Vad som däremot behöver övervägas är en lagreglering av annonsörernas skyldighet att betala annonsavgift för i Post- och Inrikes Tidningar införda kungörelser.

I dag finns inte några bestämmelser om att den som annonserar i Post- och Inrikes Tidningar är skyldig att betala avgift för detta. Det anses likväl att det finns en sådan skyldighet. Avgiftens storlek bestäms av regeringen utan något bemyndigande av riksdagen. I 2003 års promemoria gjordes bedömningen att skyldigheten att betala annonsavgift måste fastställas av riksdagen, eftersom avgiften inte är av frivillig karaktär (se Ds 2003:42 s. 158). I 2005 års promemoria konstateras att denna slutsats inte är självklar men att det likväl är lämpligt att riksdagen får ta ställning till frågan genom att regeringen förelägger riksdagen ett förslag till en lagbestämmelse om betalningsskyldighet för annonsörerna (Ds 2005:2 s. 43 och 44). Vi anser att skyldigheten att betala avgift bör framgå av lag.

Det förslag som har lämnats i 2005 års promemoria går ut på att det i lag fastställs att den som annonserar i Post- och Inrikes Tidningar är skyldig att betala en avgift men att det är regeringen som får fastställa avgiftens storlek. Ett par remissinstanser, *Edita Publishing AB* och *Patent- och registreringsverket*, har ifrågasatt denna konstruktion. Enligt deras mening är det fråga om ett ”överuttag” om avgiften, vilket förutsätts i promemorian, bestäms till en sådan nivå att den även täcker Bolagsverkets kostnader gentemot Svenska Akademien för utgivningsrätten till tidningen. Därmed är avgiften, enligt dessa remissinstansers uppfattning, att anse som en skatt i konstitutionell mening. Konsekvensen av detta är att ”avgiften” enligt regeringsformen endast kan beslutas av riksdagen, eftersom normgivningsmakt avseende skatt inte går att delegera till regeringen.

Skillnaden mellan skatt och avgift anses vara att skatt utgör ett tvångsbidrag till det allmänna utan någon direkt motprestation medan avgift avser betalning för vilken det allmänna tillhandahåller en specifik motprestation. Om en avgiftssättning syftar till en intäkt som klart överstiger det allmännas kostnader, får avgiftssättningen dock anses falla inom ramen för riksdagens exklusiva kompetensområde (se bl.a. prop. 1973:90 s. 213 och 218–220 samt Strömberg, Normgivningsmakten enligt 1974 års regeringsform, 3 uppl. 1999 s. 73–81).

Som tidigare har nämnts har staten gjort ett åtagande gentemot Svenska Akademien som innebär att Akademien har rätt att ge ut Post- och Inrikes Tidningar (se avsnitt 3). Det avtal om rätten att ge ut Post- och Inrikes Tidningar som Bolagsverket och Svenska Akademien har ingått baseras på detta åtagande. Vi avser att godkänna avtalet sedan riksdagen har gett sitt bemyndigande för oss att göra det (se avsnitt 5). Avtalet innebär att Bolagsverket får ge ut tidningen mot att verket varje år betalar en avgift till Svenska Akademien. Det framstår enligt vår mening som följdriktigt att denna avgift, liksom andra kostnader som verket har för utgivningen, beaktas vid fastställandet av storleken på avgiften för annonsering i tidningen. Om avgiften till Svenska Akademien inte beaktas, får Bolagsverket inte full täckning för sina kostnader, vilket i praktiken är liktydigt med att de företag som är registrerade vid verket eller det allmänna via statsbudgeten tvingas subventionera annonsavgifterna. Vår bedömning är alltså att om avgiften för annonsering bestäms till en sådan nivå att den täcker Bolagsverkets kostnader för rätten att ge ut Post- och Inrikes Tidningar och verkets övriga kostnader för utgivningen, är det inte fråga om något ”överuttag”.

Lagrådet, som har godtagit det ovan förda resonemanget, har förordat att i vart fall grunderna för avgiftsuttaget anges i lag. Vi anser inte att detta är nödvändigt. Fråga är i detta fall om avgifter som i konstitutionellt hänseende inte till någon del har karaktären av skatt (jfr prop. 1993/94:198 s. 64 f. och 162 f.). Det finns därför inget hinder mot att riksdagen till regeringen delegerar befogenheten att, på sedvanligt sätt, fastställa avgifternas storlek (jfr t.ex. 27 kap. 9 § aktiebolagslagen [2005:551]).

Mot denna bakgrund och med beaktande av att Bolagsverkets kostnader för utgivningen av Post- och Inrikes Tidningar kan variera över tiden, vilket kan medföra behov av att ändra avgiften, anser vi att den i promemorian föreslagna ordningen är lämplig.

4.2.3 Lagens innehåll

Regeringens förslag: Skyldigheten att betala annonsavgift skall åvila den som enligt lag eller förordning kungör visst förhållande i Post- och Inrikes Tidningar eller som enligt särskild föreskrift skall stå för kostnaden för sådant kungörande. Avgiften skall tillfalla den som verkställer kungörandet.

Promemorians förslag: I promemorian har föreslagits att skyldigheten att betala annonsavgift enbart skall åvila den som enligt lag eller förordning kungör visst förhållande i Post- och Inrikes Tidningar. Promemorians förslag överensstämmer i övrigt med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Länsstyrelsen i Stockholms län* har förutsatt att den nuvarande ordningen vid begäran om biträde hos länsstyrelsen med delgivning på sökandens bekostnad – som alltså innebär att sökanden i stället för länsstyrelsen skall stå kostnaden för kungörande – behålls (se 22 § delgivningslagen [1970:428]). Remissinstanserna har i övrigt framfört enbart synpunkter av redaktionell art.

Skälen för regeringens förslag: I det föregående avsnittet har vi föreslagit att det införs en lag om skyldighet att betala avgift för annonsering i Post- och Inrikes Tidningar. I promemorian har föreslagits att skyldigheten att betala avgift skall åligga ”den som enligt lag eller förordning är skyldig att kungöra visst förhållande i Post- och Inrikes Tidningar” och att avgiften skall betalas till ”tidningens utgivare”. Några remissinstanser har framfört synpunkter på förslaget.

När det först gäller vem som skall betala avgiften är det naturligt att skyldigheten åvilar den i vars intresse kungörelsen sker. Det kan enligt vår mening i lagtexten lämpligen uttryckas på det sättet att avgiften skall betalas av den som enligt lag eller förordning kungör visst förhållande i Post- och Inrikes Tidningar. I ett särskilt fall är denna formulering dock, som *Länsstyrelsen i Stockholms län* har påpekat, problematisk. Det gäller när länsstyrelsen enligt delgivningslagen föranstaltar om delgivning för en enskilds räkning och på dennes bekostnad (se 22 § delgivningslagen). I dag är det den enskilde som betalar avgiften för en sådan kungörelse direkt till utgivaren av Post- och Inrikes Tidningar, trots att delgivningen beslutas av länsstyrelsen. För att säkerställa att denna ordning kan bestå

föreslår vi att det tydliggörs att om det är särskilt föreskrivet att någon skall stå kostnaden för åtgärden, skall denne betala avgiften.

Frågan om vem som i lagen skall anges som mottagare av avgiften har diskuterats i lagrådsremissen. Det föreslogs att avgiften skall betalas till ”den som publicerar tidningen”. Skälet till den i jämförelse med promemorians förslag något annorlunda formuleringen var att Svenska Akademien kan inneha ett utgivningsbevis för tidningen till dess att det har förfallit eller återkallats (se 5 kap. 5 och 6 §§ tryckfrihetsförordningen). Att i lagtexten tala om ”tidningens utgivare” skulle då kunna leda till missförstånd i fråga om vem som är rätt mottagare av avgiften.

Lagrådet har anfört att en publicering av Post- och Inrikes Tidningar endast i elektronisk form får anses innebära att begreppen tidning och publicering i lagrådsremissens förslag inte överensstämmer med den innebörd som alltjämt läggs i dessa begrepp i vanligt språkbruk. Det kan enligt Lagrådet därför framstå som tveksamt om lagen ger utrymme för regeringen att i förordningsform föreskriva att Post- och Inrikes Tidningar inte längre skall ges ut som tryckt skrift.

Enligt vår mening behöver den i lagrådsremissen föreslagna formuleringen inte föranleda den av Lagrådet dragna slutsatsen. Ordet ”publicerar” har inte någon särskild tryckfrihetsrättslig innebörd och ”tidningen” är i förevarande fall endast ett ersättningsord för ”Post- och Inrikes Tidningar”.

Ett alternativ som övervägdes i promemorian var att i lagtexten uttryckligen peka ut Bolagsverket som mottagare. Lagförslaget skulle härigenom, som Lagrådet har påpekat, vinna i tydlighet. Som konstateras i lagrådsremissen skulle dock med en sådan formulering lagens tillämplighet behöva begränsas till att gälla bara så länge som Bolagsverket, enligt det uppsägningsbara avtalet med Svenska Akademien, innehar rätten att ge ut tidningen. I annat fall skulle lagen behöva ändras om avtalet upphör att gälla – vilket, hypotetiskt, kan ske när som helst – och Svenska Akademien i anslutning härtil återtär rätten att ge ut Post- och Inrikes Tidningar eller upplåter den till någon annan.

För att undanröja denna av Lagrådet uppmärksammade tveksamhet i lagens innebörd föreslår vi att det i den nya lagen anges att avgiften skall betalas till ”den som verkställer kungörandet”. Enligt vår mening torde det med en sådan formulering inte råda något tvivel om vem av Bolagsverket och Svenska Akademien som har rätt att uppbära avgiften samtidigt som formuleringen är neutral i förhållande till dels metod för offentliggörande av uppgifterna, dels eventuella framtida förändringar av avtalet mellan Svenska Akademien och Bolagsverket.

Som vi har redovisat i avsnitt 4.2.2 bör lagen innehålla ett bemyndigande för regeringen att fastställa avgiftens storlek.

4.2.4 Vissa särskilda frågor om kungörande i Post- och Inrikes Tidningar

Regeringens bedömning: Det bör i förordning införas bestämmelser om Bolagsverkets offentliggörande av Post- och Inrikes Tidningar.

Tryckfrihetsförordningens regler blir inte tillämpliga på det elektroniska offentliggörandet.

Det bör inte införas några författningsbestämmelser om gallring av de elektroniskt kungjorda uppgifterna.

Författningsregleringen av Bolagsverkets behandling av personuppgifter bör finnas i förordning.

Prop. 2005/06:96

Promemorians bedömning: Överensstämmer i huvudsak med regeringens bedömning. I promemorian sägs dock att gallring av det elektroniskt kungjorda materialet skall kunna ske efter viss tid.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser har godtagit promemorians bedömning. *Patent- och registreringsverket* har dock ifrågasatt om inte Post- och Inrikes Tidningar skall anses utgöra en periodisk skrift i tryckfrihetsförordningens mening och pekat på olika konsekvenser av detta. *Riksarkivet* har invänt mot promemorians bedömning i gallringsfrågan och menat att gallring av de elektroniskt kungjorda uppgifterna, i avsaknad av särskild föreskrift, endast får ske efter beslut från Riksarkivet. Remissinstanserna har i övrigt framställt enbart smärre invändningar mot promemorians bedömning.

Skälen för regeringens bedömning

Bestämmelser om Bolagsverkets offentliggörande av Post- och Inrikes Tidningar bör finnas i förordning

I promemorian har föreslagits att det i en särskild förordning skall införas bestämmelser om Bolagsverkets offentliggörande av Post- och Inrikes Tidningar. Det har föreslagits att det av förordningen skall framgå att Bolagsverket skall ge ut tidningen i elektronisk form. Det har vidare föreslagits att det i förordningen skall finnas bestämmelser om hur ofta tidningen skall uppdateras på Bolagsverkets webbplats och hur länge kungjorda uppgifter skall vara tillgängliga på webbplatsen samt i vilken utsträckning andra uppgifter än sådana som enligt lag eller förordning skall kungöras i Post- och Inrikes Tidningar skall få införas i tidningen. Vi instämmer i promemorians bedömning att de nämnda frågorna om offentliggörandet av Post- och Inrikes Tidningar bör författningsregleras och att detta bör ske i förordning.

Tryckfrihetsrättsliga frågor

Den på Bolagsverkets webbplats offentliggjorda versionen av Post- och Inrikes Tidningar är inte en ”skrift” i tryckfrihetsförordningens mening, eftersom den inte kommer att tryckas eller mångfaldigas (se 1 kap. 5 § tryckfrihetsförordningen).

I promemorian har föreslagits att Bolagsverket skall framställa tre exemplar av Post- och Inrikes Tidningar i pappersform, varav ett exemplar skall behållas av Bolagsverket och två skall skickas till särskilda mottagare, Kungl. Biblioteket och Lunds universitets bibliotek. Vi anser att det förslaget bör genomföras och avser att ta in bestämmelser av denna innebörd i förordning. Ett framställande av tre kopior som är avsedda för särskilda mottagare innefattar emellertid inte ett mångfaldigande i den

bemärkelse som avses i tryckfrihetsförordningen (1 kap. 5 § första stycket tryckfrihetsförordningen).

Vår slutsats är således att tryckfrihetsförordningens regler inte blir tillämpliga på det föreslagna offentliggörandet av Post- och Inrikes Tidningar.

En konsekvens av att tryckfrihetsförordningens regler inte blir tillämpliga är att lagen (1993:1392) om pliktexemplar av dokument inte heller blir tillämplig på de utskrifter som Bolagsverket tar fram av den elektroniska tidningen.

Lagrådet har inte haft något att invända mot dessa slutsatser. *Lagrådet* har däremot framhållit att Svenska Akademiens utgivningsbevis för Post- och Inrikes Tidningar, som en konsekvens av att Post- och Inrikes Tidningar offentliggörs endast i elektronisk form, kan komma att återkallas efter anmälan från enskild till Patent- och registreringsverket (se 5 kap. 6 § tryckfrihetsförordningen). Därmed kan också, enligt *Lagrådet*, det immaterialrättsliga skyddet för tidningen gå förlorat. Ett möjligt förfarande i syfte att förebygga detta som har diskuterats i promemorian bedöms av *Lagrådet* innebära en tveksam tillämpning av grundläggande stadganden och begrepp i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen. Förfarandet innebär att Post- och Inrikes Tidningar med Bolagsverkets samtycke ges ut av Svenska Akademien som tryckt skrift med fyra innehållsmässigt intetsägande nummer per år i några få exemplar för att ur formell synpunkt behålla sin karaktär av periodisk skrift. *Lagrådet* har mot bakgrund av risken för att tidningens utgivningsbevis skall återkallas ifrågasatt om det inte vore lämpligare att fortsätta ge ut Post- och Inrikes Tidningar som en periodisk skrift (se vidare avsnitt 4.2.1).

Frågan om Svenska Akademien önskar att behålla sitt utgivningsbevis för Post- och Inrikes Tidningar eller inte är i första hand en fråga för Svenska Akademien. Enligt vår bedömning är risken för att Svenska Akademien mot sin vilja skall mista sitt utgivningsbevis liten (jfr 5 kap. 6 och 7 §§ tryckfrihetsförordningen).

Post- och Inrikes Tidningar utgör ett av de viktigaste kungörelseorganen i landet. Det är därför viktigt att användningen av titeln Post- och Inrikes Tidningar inte kan missbrukas. Ett utgivningsbevis för en periodisk skrift hindrar att det utfärdas ett utgivningsbevis för annan periodisk skrift med en titel som det lätt kan ske en förväxling med (se 5 kap. 5 § tredje stycket tryckfrihetsförordningen). Ett utgivningsbevis hindrar däremot inte att skriftens titel används i annat sammanhang, t.ex. på en webbplats av någon annan än innehavaren av utgivningsbeviset. Motsvarande gäller för verksamheter som har ett grundlagsskydd enligt den s.k. databasregeln i yttrandefrihetsgrundlagen. Databasregeln är tillämplig bl.a. när en redaktion för en tryckt skrift tillhandahåller information på Internet (se 1 kap. 9 § yttrandefrihetsgrundlagen). Ett utgivningsbevis ger alltså enbart ett begränsat skydd för skriftens titel. En titel på en skrift kan däremot också ha ett skydd enligt den immaterialrättsliga lagstiftningen. Det som ligger närmast till hands är det skydd som bestämmelserna i varumärkeslagen (1960:644) ger. Varumärkeslagen ger en näringsidkare möjlighet att registrera ett varumärke i varumärkesregistret och på så sätt få ensamrätt till varumärket. I varumärkesregistret finns flera registreringar som avser just titlar för tidningar och tidskrifter. Det är emellertid inte bara genom registrering ensamrätt till ett visst känne-

tecken kan förvärfvas. Ett varumärke eller annat särskilt varukännetecken som används i näringsverksamhet är skyddat även utan registrering, om varumärket eller varukännetecknet har blivit inarbetat (2 § varumärkeslagen). Post- och Inrikes Tidningar torde i dag vara ett inarbetat varukännetecken och omfattas därmed av varumärkeslagens skydd. Utöver dessa regler kan också reglerna om titelskydd i 50 § lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk vara tillämpliga. Sammanfattningsvis kan alltså konstateras att det förhållandet att utgivningsbeviset för en periodisk skrift återkallas inte innebär att det immaterialrättsliga skyddet för tidningens titel upphör.

Vi anser mot denna bakgrund att risken för att utgivningsbeviset för Post- och Inrikes Tidningar skall återkallas inte hindrar att förslaget genomförs.

Skall den elektroniska tidningen eller en pappersutskrift av den anses utgöra originaldokument?

Några remissinstanser, bl.a. *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet*, har tagit upp frågan om den på Bolagsverkets webbplats offentliggjorda versionen av Post- och Inrikes Tidningar eller de i promemorian föreslagna pappersutskrifterna av tidningen skall anses utgöra originaldokument. Som vi tidigare har angett innebär reformen att Post- och Inrikes Tidningar skall övergå från att vara en traditionell pappersbunden tidning till att vara en tidning i elektroniskt format. Att Post- och Inrikes Tidningar skall offentliggöras i elektronisk form kommer att framgå av förordning. Den på Bolagsverkets webbplats offentliggjorda versionen kommer då att utgöra originalversion medan pappersversionerna kommer att utgöra enbart kopior. De rättsverkningar som följer av offentliggörandet i Post- och Inrikes Tidningar kommer således att vara knutna till det faktiska offentliggörandet, dvs. det som sker på Bolagsverkets webbplats. Om det i ett enskilt fall skulle gå att påvisa att innehållet i den elektroniskt offentliggjorda versionen har varit ett annat än det som framgår av en pappersutskrift, är det följaktligen den elektroniska versionen som primärt är relevant.

Gallringsfrågor

En annan fråga som har tagits upp vid remissbehandlingen av promemorian gäller gallring av de elektroniskt kungjorda uppgifterna. Enligt promemorians förordningsförslag skall de kungjorda uppgifterna finnas kvar på Bolagsverkets webbplats i två eller, i vissa fall, sex år. Några särskilda föreskrifter om gallring har inte föreslagits i promemorian. En följd härav är, enligt promemorians bedömning, att de elektroniska uppgifterna kommer att kunna gallras efter två respektive sex år.

Riksarkivet har invänt mot promemorians bedömning i denna del. Enligt Riksarkivet blir den elektroniska versionen en allmän handling hos Bolagsverket. Arkivlagens (1970:782) huvudregel, att myndigheters arkiv skall bevaras i sin helhet, blir därmed tillämplig.

Vi delar Riksarkivets bedömning av rättsläget. Den elektroniska versionen av Post- och Inrikes Tidningar som offentliggörs på Bolagsverkets

webbplats blir en allmän handling. Den skall, enligt arkivlagens huvudregel, bevaras. Gallring får bara ske enligt särskild föreskrift eller beslut av Riksarkivet, om det inte sker i enlighet med lag eller förordning (se 14 § arkivförordningen [1991:446]).

Finns det då anledning att införa särskilda gallringsbestämmelser för att uppnå det resultat som förutsätts i promemorian?

Vi anser inte att det finns sådan anledning. Frågan om i vilken utsträckning och vid vilken tidpunkt gallring av de elektroniskt kungjorda uppgifterna får ske bör i stället, i enlighet med vad som följer av gällande regler, vara en fråga för Riksarkivets bedömning.

Behandlingen av personuppgifter

Som en följd av vårt förslag kommer Bolagsverkets system för behandling av Post- och Inrikes Tidningar och elektroniska arkiv för Post- och Inrikes Tidningar på sikt att innehålla ett mycket stort antal uppgifter. Det är därför viktigt att det finns tydliga bestämmelser om Bolagsverkets behandling av personuppgifter. Principerna för Bolagsverkets behandling av personuppgifter bör därför författningsregleras. Vi anser att det kan ske i förordningsform (jfr prop. 1997/98:44 s. 41, bet. 1997/98:KU18 s. 43 och rskr. 1997/98:180).

5 Avtal mellan Svenska Akademien och Bolagsverket

Regeringens förslag: Regeringen får godkänna avtal mellan Svenska Akademien och Bolagsverket om upplåtelse av rätten att ge ut Post- och Inrikes Tidningar.

Promemorians förslag: I promemorian har gjorts bedömningen att regeringen bör godkänna det avtal om upplåtelse av rätten att ge ut Post- och Inrikes Tidningar som Svenska Akademien och Bolagsverket har ingått. Det har inte ansetts att det kräver något bemyndigande.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har inte berört frågan särskilt.

Skälen för regeringens förslag: Som har redovisats i avsnitt 4.2.1 ligger ett avtal mellan Svenska Akademien och Bolagsverket till grund för den lösning som propositionen bygger på. Avtalet innebär att Svenska Akademien till Bolagsverket under elva år upplåter rätten att ge ut Post- och Inrikes Tidningar. Efter denna avtalstids utgång förlängs avtalet, såvida det inte sägs upp. För upplåtelsen skall Bolagsverket betala en ersättning om 12 miljoner kr per år till Svenska Akademien. Denna ersättning skall under avtalstiden anpassas till förändringar i den allmänna prisnivån. Avtalet förutsätter regeringens godkännande för att det skall gälla. Eftersom avtalet innebär att staten åtar sig en ekonomisk förpliktelse, krävs riksdagens bemyndigande för att vi skall få godkänna avtalet (jfr 9 kap. 10 § regeringsformen). Vi föreslår att riksdagen ger oss ett sådant bemyndigande.

6 Ikraftträdande

Det avtal mellan Bolagsverket och Svenska Akademien som ligger till grund för förslagen i promemorian börjar gälla den 1 januari 2007, förutsatt att regeringen dessförinnan godkänner avtalet. Den valda tidpunkten hänger samman med att uppsägningstiden för Svenska Akademiens nuvarande upplåtelseavtal med Edita Publishing AB löper till och med den 31 december 2006. Det är nödvändigt att den lag som skall reglera annonsörernas avgiftsskyldighet enligt den nya ordning som följer av avtalet mellan Bolagsverket och Svenska Akademien träder i kraft vid samma tidpunkt som avtalet. Vi föreslår således att lagen skall träda i kraft den 1 januari 2007.

7 Kostnader och andra konsekvenser

Kostnader för det allmänna

Som en följd av reformen kommer Bolagsverket att ha kostnader för att göra anpassningarna i sina datasystem. Därutöver kommer verket att ha kostnader för informationsinsatser. Efter genomförandet av reformen uppkommer kostnader för drift och underhåll av systemet, för bearbetning av annonsmanus och för rätten att offentliggöra Post- och Inrikes Tidningar.

Det har beräknats att Bolagsverkets kostnader för att anpassa sina datasystem och informationskampanjer kommer att uppgå till 11 miljoner kr. De löpande kostnaderna har beräknats till cirka 2,5 miljoner kr per år. Till detta kommer den årliga avgiften till Svenska Akademien på 12 miljoner kr och avskrivningskostnader på cirka 2,2 miljoner kr per år under en femårsperiod avseende de nämnda investeringarna och informationsinsatserna (se Ds 2003:42 s. 158–160).

Enligt uppgift uppgick år 2002 annonsintäkterna i Post- och Inrikes Tidningar till 34,9 miljoner kr, varav Patent- och registreringsverket stod för 17 miljoner kr och domstolarna för 6,5 miljoner kr (se Ds 2003:42 s. 159). Efter reformens genomförande bör det totala uttaget av annonsavgifter i enlighet med den nyss redovisade beräkningen kunna sänkas till 16,7 miljoner kr per år ($2,5 + 12 + 2,2 = 16,7$).

I promemorian (Ds 2005:2 s. 25) har konstaterats att för det fall att Bolagsverkets driftskostnader skulle visa sig bli dubbelt så höga som beräknat – dvs. 5 miljoner kr per år i stället för 2,5 miljoner kr per år – uttaget av annonsavgifter skulle stanna vid ett belopp mellan 19 och 20 miljoner kr per år. De totala annonskostnaderna för Bolagsverket och övriga annonsörer i Post- och Inrikes Tidningar skulle sålunda minska med minst 15 miljoner kr per år, varav hälften skulle komma Bolagsverket till godo och hälften annonsörskollektivet i övrigt. Vi gör i detta

avseende inte någon annan bedömning än den som har gjorts i promemorian.

Prop. 2005/06:96

Bolagsverkets verksamhet är avgiftsfinansierad. De minskade annonskostnaderna för verket kommer att leda till att verkets behov av avgiftsuttag minskar.

Minskade annonskostnader för domstolarna och för vissa andra statliga myndigheter vars verksamhet är finansierad via statsbudgeten leder till minskade utgifter för staten.

Konsekvenser för företagare m.fl.

Förslagen leder till att tillgängligheten till Post- och Inrikes Tidningar förbättras, eftersom samtliga uppgifter i tidningen kommer att vara kostnadsfritt tillgängliga via Bolagsverkets webbplats. Förslaget bör också leda till att avgifterna för annonsering minskar. Om Bolagsverkets annonskostnader minskar, bör förslaget på sikt också leda till lägre avgifter för företagen för att vara registrerade vid Bolagsverket.

Reformen torde inte påverka Svenska Akademiens intäkter eller utgifter, eftersom Svenska Akademien kommer att få en årlig upplåtelseavgift för Post- och Inrikes Tidningar som motsvarar den ersättning som Svenska Akademien i dag får från Edita Publishing AB.

8 Författningskommentar

Förslaget till lag om avgift för annonsering i Post- och Inrikes Tidningar

1 §

Den som enligt lag eller förordning kungör ett visst förhållande i Post- och Inrikes Tidningar skall betala en annonsavgift till den som verkställer kungörandet. Om det av en särskild föreskrift framgår att någon annan skall stå för kostnaden för kungörande, skall den personen i stället betala avgiften. Regeringen får meddela föreskrifter om avgiftens storlek.

Lagen är ny. Den innebär att den som annonserar i Post- och Inrikes Tidningar är skyldig att betala en avgift för detta.

Skyldigheten att betala annonsavgift åvilar i första hand "[d]en som enligt lag eller förordning kungör ett visst förhållande". Bestämmelser om att förhållanden av olika slag skall kungöras finns i cirka 70 författningar. Annonsavgiften skall betalas av den som kungör ett förhållande. Exempelvis kungör Bolagsverket vad som har registrerats i aktiebolagsregistret (se 27 kap. 3 § aktiebolagslagen) medan domstolarna kungör uppgifter enligt 2 kap. konkurslagen (1987:672) och valmyndigheten uppgifter enligt 18 kap. vallagen (1997:157).

Det kan förekomma att skyldigheten att kungöra ankommer på någon annan än den egentlige annonsören. Så är fallet när länsstyrelsen enligt delgivningslagen (1970:428) föranstaltar om delgivning för en enskilds räkning. Ett sådant kungörande sker enligt delgivningslagen på den en-

skildes bekostnad (se 22 §). Av andra meningen framgår att i sådana fall skall i stället den enskilde betala annonsavgiften.

Avgiften skall betalas till ”den som verkställer kungörandet”. Av det avtal som Svenska Akademien och Bolagsverket har ingått följer att det är verket som vid tidpunkten för lagens ikraftträdande kommer att ha hand om detta. Formuleringen utgör inte hinder mot att Post- och Inrikes Tidningar offentliggörs enbart i elektronisk form på en webbplats (se avsnitt 4.2.3).

Lagen innehåller ett bemyndigande för regeringen att fastställa avgiftens storlek. Avgiften bör fastställas så att den täcker Bolagsverkets samtliga kostnader för offentliggörandet av Post- och Inrikes Tidningar (se avsnitt 4.2.2).

I Post- och Inrikes Tidningar får tas in även kungörelser som grundar sig på föreskrift i bolagsordning, stadgar eller liknande förordnande. Det är naturligt att den som offentliggör Post- och Inrikes Tidningar tar ut en avgift även för sådana kungörelser. Något lagstöd för detta har inte bedömts nödvändigt.

Sammanfattning av promemorian Kungörande i PoIT Redovisning av uppdrag om elektroniskt kungörande (Ds 2005:2)

Prop. 2005/06:96
Bilaga 1

Uttredaren föreslår att Post- och Inrikes tidningar (PoIT) från och med den 1 januari 2007 skall publiceras elektroniskt på Bolagsverkets webbplats. De kungörelser som tas in PoIT skall via webbplatsen vara allmänt tillgängliga utan kostnad under en tid av två eller i vissa fall sex år. Tidningen skall uppdateras en gång dagligen måndag till fredag.

Annonsörernas skyldighet att betala en annonsavgift till Bolagsverket anges i lag. Avgiftens storlek skall liksom i dag fastställas av regeringen.

Till grund för förslaget ligger en överenskommelse som innebär att Svenska Akademien till Bolagsverket upplåter rätten att ge ut PoIT. Upplåtelseavgiften bestäms till tolv miljoner kronor per år. Avtalet förutsätter regeringens godkännande och kan frånträdas tidigast vid utgången av år 2017.

Den föreslagna lösningen leder inte till några utgiftsökningar för staten och får praktiska fördelar i form av

- förbättrad åtkomst till kungörelserna
- väsentliga kostnadsbesparingar för Bolagsverket och näringslivet
- långsiktigt säkrad finansiering av Svenska Akademiens Ordbok
- stärkt ekonomiskt oberoende för Svenska Akademien.

Uttredaren uppmärksammar också att Bolagsverket kan få svårigheter att inom de närmaste åren minska belastningen på sin från Patent- och Registreringsverket övertagna räntekontokredit i Riksgäldskontoret.

Lagförslaget i promemorian

Prop. 2005/06:96
Bilaga 2

Förslag till lag om avgift för annonsering i Post- och Inrikes Tidningar

Härigenom föreskrivs följande.

Den som enligt lag eller förordning är skyldig att kungöra visst förhållande i Post- och Inrikes Tidningar skall betala en annonsavgift till tidningens utgivare. Avgiftens storlek fastställs av regeringen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.

Efter remiss har yttrande över promemorian Kungörande i PoIT Redovisning av uppdrag om elektroniskt kungörande (Ds 2005:2) avgetts av Göta hovrätt, Stockholms tingsrätt, Ångermanlands tingsrätt, Kammarrätten i Stockholm, Länsrätten i Skåne län, Justitiekanslern, Domstolsverket, Riksåklagaren, Ekobrottsmyndigheten, Rikspolisstyrelsen, Datainspektionen, Kammarkollegiet, Valmyndigheten, Finansinspektionen, Ekonomistyrningsverket, Skatteverket, Nämnden för offentlig upphandling, Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Kungl. biblioteket, Lunds universitets bibliotek, Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet, Riksarkivet, Lantmäteriverket, Banverket, Vägverket, Sjöfartsverket, Bergsstaten, Bolagsverket, Patent- och registreringsverket, Statens energimyndighet, Statens kulturråd, Svenska Akademien, Sveriges advokatsamfund, Finansbolagens Förening, Fastighetsägarna Sverige, Fondbolagens Förening, Företagarna, Försäkringsförbundet, Hyresgästföreningen Riksförbundet, Konkursförvaltarkollegiernas förening, Näringslivets Regelnämnd NNR, Svenska Bankföreningen, Svenska Fondhandlareföreningen, Svenska Journalistförbundet, Svenskt Näringsliv, Sveriges Aktiesparares Riksförbund, Sveriges Inkassoorganisation och Edita Publishing AB.

Riksdagens ombudsmän JO, Sametinget, Svenska språknämnden, Post- och telestyrelsen, Sveriges Kommuner och Landsting, Fristående Sparbankers Riksförbund, Publicistklubben, Svensk Handel, Stiftelsen Ackordcentralen och P.A. Norstedt & Söner har beretts tillfälle att avge yttrande men har avstått från att yttra sig.

Förslag till lag om avgift för annonsering i Post- och Inrikes Tidningar

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Den som enligt lag eller förordning kungör ett visst förhållande i Post- och Inrikes Tidningar skall betala en annonsavgift till den som publicerar tidningen. Om det av en särskild föreskrift framgår att någon annan skall stå för kostnaden för kungörande, skall den personen i stället betala avgiften. Regeringen får meddela föreskrifter om avgiftens storlek.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2006-02-07

Närvarande: f.d. justitierådet Lars K Beckman, f.d. justitierådet Inger Nyström och regeringsrådet Lars Wennerström.

Elektroniskt kungörande i Post- och Inrikes Tidningar

Enligt en lagrådsremiss den 26 januari 2006 (Justitiedepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om avgift för annonsering i Post- och Inrikes Tidningar.

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Jacob Aspegren.

Förslaget föranleder följande yttrande av Lagrådet:

I lagförslaget föreslås en lag som innebär att s.k. annonsavgift för kungörelser i Post- och Inrikes Tidningar (PoIT) skall betalas till den som publicerar tidningen samt att regeringen bemyndigas att meddela föreskrifter om avgiftens storlek.

Även om det inte uttryckligen sägs i remissen vilar avgiftsbemyndigandet på att annonsavgifter ansetts utgöra sådana avgifter som regeringen inte utan riksdagens bemyndigande enligt 8 kap. 9 § andra stycket regeringsformen kan meddela föreskrifter om. Dvs. fråga skall vara om sådana belastande avgifter som avses i 8 kap. 3 § regeringsformen som inte är att bedöma som skatter, på vilket område det inte finns något utrymme för riksdagen att delegera någon normgivningsmakt.

Skyldigheten att låta kungöra vissa förhållanden i PoIT samt betala avgift för detta medför enligt Lagrådets mening också i och för sig att avgiften får anses utgöra en sådan ”avgift” av tvångskaraktär som faller inom ramen för 8 kap. 3 § regeringsformen. Särskilt när fråga blir om att ge bemyndiganden att meddela föreskrifter om avgifter av denna karaktär måste då också alltid gränsdragningen mellan skatt och avgifter beaktas.

Regeringsformen innehåller inte någon definition av skatt och gränsdragningen aktualiseras framförallt när centrala myndigheter enligt förordning skall få finansiera sin verksamhet med avgifter. Lagrådet har i annat sammanhang uttalat att avgiftskriterierna torde vara uppfyllda i den mån avgiften utgör vederlag för en myndighets kostnader i samband med myndighetsutövning som är riktad direkt mot den avgiftsskyldige. Detta gäller t.ex. avgifter som tas ut för kostnader för handläggning av en ansökan eller anmälan eller för provtagning eller inspektion (se prop. 1993/94:198 s. 162 f.).

Annonssavgiften är avsedd att täcka kostnaderna för utgivningen av PoIT och får i så måtto anses hänförlig till avgiftsområdet. En förutsättning härför är dock att avgifterna i realiteten inte blir högre än vad som står i rimlig proportion till de kostnader som uppkommer för utgivningen av tidningen; som en sådan kostnad måste även anses den avgift som skall betalas till Svenska Akademien för rätten att publicera tidningen. Då några begränsningar i detta avseende inte anges i den nu föreslagna lagtexten bör denna kompletteras så att i vart fall grunderna för avgifts-

uttaget anges. Med detta tillägg torde i och för sig lagförslaget kunna godtas. En förutsättning härför torde dock vara att tidningen, av skäl som utvecklas nedan, alltså kommer att ges ut i form av en periodisk skrift.

Lagförslaget vilar på förutsättningen att det är Bolagsverket som fortsättningsvis skall svara för utgivningen av PoIT. Tidningen ägs i dag av Svenska Akademien med dess ständige sekreterare som ansvarig utgivare. Någon ändring av dessa förhållanden skall uppenbarligen inte komma till stånd. Däremot skall den rätt att ge ut tidningen som Akademien i dagsläget har upplåtit till Edita Publishing AB, när avtalet med Edita löper ut genom ett nytt avtal upplåtas till Bolagsverket.

Tidningen ges i dag ut som en periodisk skrift i enlighet med vad som föreskrivs härom i tryckfrihetsförordningen, men dess kungörelseannonser är numera även tillgängliga för abonnenter på Internet och omfattas där av den s.k. databasregeln 1 kap. 9 § i yttrandefrihetsgrundlagen.

Enligt vad som framgår av lagrådsremissen är emellertid avsikten att regeringen i förordningsform skall föreskriva att Bolagsverket skall ge ut PoIT endast i elektronisk form dock att tre kopior av PoIT i pappersform skall framställas i anslutning till varje uppdatering. Det kan ifrågasättas om detta är en lämplig ordning.

Med hänsyn till att fråga blir om framställande av ett begränsat antal pappersexemplar av tidningen genom utskrift från dator torde tidningen redan på grund härav inte längre kunna anses utgöra en tryckt skrift i den mening som avses i tryckfrihetsförordningen eller yttrandefrihetsgrundlagen (jfr prop. 1975/76:204 s. 90 och 133).

Detta förhållande kan innebära att utgivningsbeviset för tidningen, efter anmälan från enskild till Patent- och registreringsverket, kan komma att återkallas och därmed också det immaterialrättsliga skyddet för tidningen, 5 kap. 6 § tryckfrihetsförordningen. En publicering av tidningen endast i elektronisk form får vidare anses innebära att begreppen tidning och publicering i den föreslagna lagtexten inte överensstämmer med den innebörd som alltså läggs i dessa begrepp i vanligt språkbruk och att det därför kan framstå som tveksamt om lagen ger utrymme för regeringen att i förordningsform föreskriva att tidningen inte längre skall ges ut som tryckt skrift.

Mot nu angiven bakgrund kan ifrågasättas om inte en lämpligare ordning ändå vore att även fortsättningsvis ge ut PoIT som periodisk skrift, dock i mer begränsad upplaga, men låta kungörelseannonserna som tänkt bli fritt tillgängliga från Bolagsverkets webbplats. En ordning som diskuterats (se Ds 2005:2 s. 39) och som innebär t.ex. att tidningen utges som tryckt skrift med fyra innehållsmässigt intetsägande nummer per år i några få exemplar för att ur formell synpunkt bibehålla tidningens karaktär av periodisk skrift framstår däremot som en mer tveksam tillämpning av grundläggande stadganden och begrepp i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen.

Med hänsyn till det anförda förordar Lagrådet att formerna för publiceringen av PoIT blir föremål för förnyade överväganden under det fortsatta lagstiftningsarbetet. I det sammanhanget bör även på nytt övervägas om inte lagstiftningen skulle vinna i tydlighet om det i lagen direkt angavs vem som skulle vara betalningsmottagare. Det skäl som anförts för att inte göra detta, nämligen att avtalet med Akademien måhända

efter en tioårig avtalsperiod skulle komma att upphöra, vilket då skulle
medföra behov av en lagändring, framstår inte som helt övertygande.

Prop. 2005/06:96
Bilaga 5

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 2 mars 2006

Närvarande: statsrådet Ringholm, ordförande, och statsråden Sahlin, Pagrotsky, Östros, Sommestad, Karlsson, Nykvist, Andnor, Nuder, Hallengren, Björklund, Österberg, Baylan

Föredragande: statsrådet Björklund

Regeringen beslutar proposition 2005/06:96 Elektroniskt kungörande i Post- och Inrikes Tidningar

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upp- häver eller upprepar ett normgivnings- bemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EG- regler
Lag om avgift för annonsering i Post- och Inrikes Tidningar	1 §	